

WYMAGANIA EDUKACYJNE
JĘZYK POLSKI
KLASA 4

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.

Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

I Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- nazywa proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny,
- wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym niedługim tekście, zwłaszcza w jego warstwie dosłownej,
- przedstawia ogólny sens słuchanych utworów,

CZYTANIE

- nazywa nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w prostych tekstach literackich oraz typowych sytuacjach znanych uczniowi z doświadczenia i obserwacji,
- wymienia proste intencje nadawcy, np. pytanie, prośbę, odmowę, przeprosiny,

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- sprawdza pisownię wyrazu w słowniku ortograficznym,
- wymienia typy słowników (ortograficzny, poprawnej polszczyzny, frazeologiczny),

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- nazywa własne reakcje czytelnicze,
- określa co tworzy rytm,
- wskazuje wers, strofę, refren,
- podaje definicję osoby mówiącej w tekście (narrator),
- wymienia najważniejsze cechy baśni i legendy,
- wymienia cechy komiksu, filmu i spektaklu.

II Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- nawiązuje i podtrzymuje kontakt werbalny z innymi uczniami i nauczycielem,
- wypowiada komunikaty zawierające proste informacje,
- wyraża wprost swoje intencje,
- zna zwroty grzecznościowe używane podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem,
- wymienia informacje na podany temat, opowiada o obserwowanych zdarzeniach, akcji książki, filmu,
- wymienia podstawowe informacje na temat przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci, zwierzęcia,
- nazywa podstawowe cechy obrazu, ilustracji, plakatu,
- wygłasza krótki tekst utworu z pamięci,

PISANIE

- opisuje zasadę pisowni wielką literą na początku wypowiedzenia i stawiania odpowiednich znaków interpunkcyjnych na jego końcu,
- wymienia podstawowe zasady dotyczące pisowni wielką literą oraz pisowni ó – u, rz – ż, ch – h,
- opisuje jak należy podzielić wyrazy na sylaby, przenosić wyraz do następnego wersu,
- wymienia informacje potrzebne do uzupełnienia prostego schematu, tabeli,
- wymienia podstawowe zasady układu graficznego listu prywatnego, dialogu, ramowego planu wypowiedzi i, zapisuje fragmenty: list,

- dialog, układa plan ramowy wypowiedzi,
- odwzorowuje zapis kilkuzdaniowego opowiadania odtwórczego,
 - za pomocą kilku prostych zdań formułuje opis obrazu, ilustracji, plakatu,
 - stara się o zachowanie estetyki zapisu wypowiedzi.

III Kształcenie językowe

- wymienia typy wyrazów (wyraz podstawowy i wyraz pochodny) i nazywa ich funkcje,
- wymienia podstawowe zasady składni (składniki zdania pojedynczego, zasady stosowania wielkiej litery na początku wypowiedzenia i odpowiednich znaki interpunkcyjne na końcu, nazywa zdania pojedyncze, złożone i równoważnik zdania, wskazuje orzeczenie w zdaniu, zna wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące i pytające)
- wskazuje czasowniki, rzeczowniki, przymiotniki i przysłówki oraz ich cechy
- zna kolejność liter w alfabecie, wskazuje w wyrazie litery, głoski i sylaby.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- słucha innych i uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada
- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu, tworzy prostą notatkę w formie tabeli, schematu, kilkudzaniowej wypowiedzi
- powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszonej wypowiedzi, opowiada fabułę usłyszonej historii
- rozpoznaje nastrój słuchanych komunikatów

CZYTANIE

- rozpoznaje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi
- określa temat i główną myśl tekstu
- rozróżnia informacje ważne od drugorzędnych
- wnioskuje, które informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu są potrzebne
- wyjaśnia przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- rozpoznaje cechy życzeń, ogłoszenia, instrukcji, przepisu
- rozpoznaje części składowe wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, posługuje się akapitami
- przewiduje poprawną artykulację, akcentowanie wyrazów oraz intonację zdaniową podczas głośnego czytania utworów
- wyjaśnia najważniejsze informacje w odpowiednich akapitach przeczytanego tekstu, zwłaszcza w dosłownej warstwie tekstu i wyrażone wprost
- wyjaśnia dosłowne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- rozpoznaje ogólny sens czytanych utworów
- stara się czytać teksty płynnie i poprawnie pod względem artykulacyjnym

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- rozpoznaje odpowiednie informacje ze słownika ortograficznego, encyklopedii, czasopisma, stron internetowych

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- odróżnia fikcję literacką i rzeczywistość
- rozpoznaje elementy fantastyczne i realistyczne
- opisuje wybrane elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
- przedstawia zabiegi stylistyczne w utworach literackich (epitet, porównanie, przenośnia, rytm), tłumaczy funkcję obrazowania poetyckiego w liryce
- dostrzega cechy wyróżniające teksty artystyczne (poetyckie i prozatorskie) oraz użytkowe
- odróżnia autora od osoby mówiącej w utworze
- rozpoznaje elementy rytmu: wers, zwrotka, rym, refren
- wyjaśnia pojęcia: gra aktorska, dekoracja, kostiumy, rekwizyty, inscenizacja, scena, widownia, próba
- dostrzega cechy bohaterów oraz wyjaśnia ich postawy w odniesieniu do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość
- ilustruje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym)
- tłumaczy morał baśni
- streszcza utwór

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej
- rozróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej,
- rozpoznaje intencję komunikacyjną: prośbę, pytanie, odmowę, wyjaśnienie
- daje przykłady wyrazów określających i nazywających cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw

- formułuje pytania otwarte
- wyjaśnia odpowiedzi w formie zdań złożonych
- wypowiada się w kilku logicznie ze sobą połączonych zdaniach na tematy związane z codziennością, otaczającą rzeczywistością, lekturą
- podaje przykłady zwrotów grzecznościowych i odpowiednich konstrukcji składniowych (np. tryb przypuszczający) podczas rozmowy z osobą dorosłą i rówieśnikiem
- wyjaśnia zwroty o znaczeniu dosłownym i metaforycznym
- składa życzenia, tworzy wypowiedź o cechach instrukcji, np. zasady gry
- streszcza utwory fabularne
- przedstawia zdarzenia w porządku chronologicznym.
- opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni
- wyjaśnia pojęcia wyrazów bliskoznacznych i przeciwstawnych, podaje ich przykłady
- recytuje utwór poetycki, oddając jego ogólny nastrój i sens
- opisuje zasady poprawnej wymowy i akcentowania wyrazów rodzimych
- posługuje się pozawerbalnymi środkami wypowiedzi (mimiką, gestem)

PISANIE

- wyjaśnia podstawowe zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji
- rozróżnia nazwy własne od pospolitych
- opisuje zastosowanie odpowiednich zasad dotyczących pisowni wielką literą
- dzieli wyrazy na głoski i litery, rozróżnia funkcję zmiękczającą i sylabotwórczą *i* w typowych przykładach
- zapisuje swoimi słowami kilkuzdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logiczno-składniowym
- rozpoznaje i podaje przykłady wypowiedzeń pojedynczych i złożonych
- w zależności do adresata i sytuacji podaje przykłady wypowiedzenia oznajmującego, pytającego i rozkazującego
- zapisuje pytania otwarte

- formułuje odpowiedzi w formie zdań złożonych
- zapisuje dialog według wzoru
- dzieli wypowiedzi na części kompozycyjne
- tworzy ramowy plan wypowiedzi
- przekształca tekst w nową historię wykorzystując te same elementy świata przedstawionego
- samodzielnie zapisuje notatkę w formie prostego schematu, tabeli, planu
- zapisuje prostą instrukcję, np. przepis kulinarny, zasady gry
- opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo określające umiejscowienie w przestrzeni
- w liście prywatnym, dialogu, zaproszeniu stosuje odpowiedni układ graficzny

III. Kształcenie językowe

- stosuje zasady estetycznego zapisu tekstu
- rozróżnia literę, głoskę i sylabę i oddziela je w wyrazie
- wyjaśnia pojęcie wyrazów bliskoznacznych i przeciwstawnych
- rozpoznaje rodzinę wyrazów
- rozróżnia zdania pojedyncze proste i rozwinięte oraz wypowiedzenia złożone i równoważniki zdań, podaje przykłady różnych typów wypowiedzeń: oznajmujących, rozkazujących, pytających, wykrzyknikowych
- rozpoznaje formę gramatyczną czasowników, rzeczowników, przymiotników; zapisuje wypowiedzenia składowe za pomocą spójnika w wypowiedzenie złożone; poprawnie zapisuje formy bezokoliczników oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego czasowników w czasie przyszłym i przeszłym
- podaje przykłady wyrazów podzielonych na sylaby, wyjaśnia zasadę przenoszenia wyrazów do następnej linii.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- odróżnia informacje ważne od mniej ważnych dla fabuły opowieści
- na podstawie słuchanego tekstu tworzy samodzielną notatkę: rysuje plan, ilustracje do tekstu, formułuje pytania
- właściwie rozpoznaje intencje nadawcy komunikatu
- odczytuje przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich

CZYTANIE

- wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio
- stosuje analizę akapitu
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych
- wybiera i wykorzystuje informacje z instrukcji, tabeli, notatki, schematu
- wskazuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów, związków wyrazów w wypowiedzi
- wskazuje i analizuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w zaproszeniach, życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach
- wyjaśnia funkcje części składowych wypowiedzi: tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie
- głośno czyta utwory, uwzględniając zasady poprawnej artykulacji i intonacji
- wyszukuje w tekście informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi opisującej postać rzeczywistą lub literacką

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wyszukuje informacje niewyrażone wprost z różnych źródeł, np. czasopism, stron internetowych i potrafi je wyjaśnić.

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- uzasadnia swoje reakcje czytelnicze
- interpretuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
 - charakteryzuje elementy świata przedstawionego w utworze epickim, takie jak: czas, miejsce, bohaterowie, zdarzenia
- wyjaśnia i wyjaśnia podstawową funkcję wersu, zwrotki, rymu
- wyjaśnia i stosuje funkcję akapitu jako logicznie wyodrębnionej całości w tekście
- objaśnia znaczenia porównań i przenośni w tekście
- wyodrębnia elementy dzieła filmowego, porównuje film animowany i aktorski
- charakteryzuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość
- odczytuje przesłanie utworu

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- przedstawia własne zdanie w rozmowie
- celnie dobiera intonację zdaniową
- udziela odpowiedzi w formie krótkiej wypowiedzi
- uczestniczy w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami
- łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe w zdaniu
- wypowiada się w roli świadka i uczestnika zdarzeń
- stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika
- dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące
- wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany: opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne,

świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki

- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen, opinii, emocji i uczuć
- objaśnia znaczenia dosłowne i metaforyczne wyrazów
- odróżnia wyrazy pokrewne od synonimów
- wygłasza tekst poetycki z pamięci, posługując się pauzą, barwą głosu
- stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi

PISANIE

- stosuje poznane zasady ortografii dotyczące pisowni ó – u, rz – ż, ch – h i interpunkcji oraz potrafi je zastosować w sytuacjach nietypowych (np. wykorzystać wiedzę o wyrazach pochodnych i rodzinie wyrazów)
- w kilkudzaniowych wypowiedziach związanych z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami łączy za pomocą odpowiednich spójników współrzędne związki wyrazowe i stosuje się do zasad interpunkcji
- w wypowiedziach stosuje poprawne formy gramatyczne rzeczownika, przymiotnika, czasownika
- w tekstach świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne
- w wypowiedziach gromadzi wyrazy określające i nazywające cechy charakteru na podstawie zachowań i postaw
- układa życzenia, zapisuje przepis, instrukcję, ogłoszenie
- stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi
- pisze logiczne i uporządkowane pod względem chronologicznym opowiadanie, streszcza utwory fabularne, świadomie wykorzystuje wyrazy określające następstwo czasowe, zwłaszcza przysłówki; opowiada z perspektywy świadka i uczestnika zdarzeń
- zapisuje dialog w opowiadaniu
- w sposób uporządkowany opisuje przedmiot, miejsce, krajobraz, postać, zwierzę, obraz, ilustrację, plakat, stosując słownictwo służące do formułowania ocen i opinii, emocji i uczuć
- dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne w tworzonej

wypowiedzi i je poprawia

III. Kształcenie językowe

- Stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * słownictwa (wzbogaca tworzony tekst wyrazami bliskoznacznymi i przeciwstawnymi)
 - * składni (stosuje różnorodne typy zdań: pojedyncze i złożone oraz równoważniki; celowo używa różnych typów wypowiedzi: pytających, oznajmujących, wykrzyknikowych, rozkazujących w zależności od sytuacji komunikacyjnej; stosuje się do zasad poprawnej interpunkcji)
 - * fleksji (używa odmiennych części mowy w poprawnych formach)
 - * fonetyki (stosuje wiadomości z zakresu podziału wyrazów na litery, głoski i sylaby w poprawnym ich zapisie)

Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

- formułuje wnioski z wysłuchanych wypowiedzi
- analizuje przenośny sens wysłuchanych utworów prozatorskich i poetyckich
- wyraża swoje zdanie na temat wysłuchanego komunikatu

CZYTANIE

- wykrywa w tekście informacje wyrażone pośrednio i wykorzystuje je w wypowiedzi oceniającej postać fikcyjną lub rzeczywistą
- oddziela informacje ważne od drugorzędnych i wykorzystuje je w odczytywaniu znaczeń dosłownych i przenośnych
- odczytuje i wykorzystuje treści zawarte w artykule, instrukcji, przepisie, tabeli, schemacie i notatce
- wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi
- wskazuje i interpretuje typowe elementy konstrukcyjne i stylistyczne w życzeniach, ogłoszeniach, instrukcjach, przepisach
- stosuje funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie
- głośno czyta utwory, wykorzystując umiejętność poprawnej artykulacji i intonacji, aby oddać sens odczytywanego tekstu

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, np. czasopiśmie, stronach internetowych; konfrontuje je z innymi źródłami

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami
- objaśnia funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w

- utworze epickim
- wykorzystuje wiedzę na temat wersu, zwrotki, rymu do interpretacji utworu
 - dowodzi funkcję epitetów, porównań i przenośni w tekście
 - wyróżnia wśród przekazów audiowizualnych programy informacyjne, rozrywkowe, reklamy
 - ocenia postawy bohaterów fikcyjnych i opisuje wpływającą na nie rzeczywistość
 - analizuje i ocenia bohaterów oraz ich postawy odnoszące się do takich wartości, jak np. miłość – nienawiść, przyjaźń – wrogość; konfrontuje sytuację bohaterów z własnymi doświadczeniami

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, stosuje się do reguł grzecznościowych
- proponuje i podtrzymuje rozmowę na temat lektury czy dzieła filmowego
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym
- w rozmowie związanej z lekturą, filmem czy codziennymi sytuacjami stosuje frazeologizmy związane z omawianą tematyką
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające własny stosunek wobec dzieła
- interpretuje przenośne treści utworów poetyckich przewidzianych w podstawie programowej
- zaznacza akcenty logiczne, stosuje pauzy, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu
- wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi
- dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka
- przewiduje skierowanie prośby, pytania, odmowy, wyjaśnienia w zależności od sytuacji komunikacyjnej

PISANIE

- komponuje poprawne pod względem ortograficznym, interpunkcyjnym, fleksyjnym, składniowym wypowiedzi o przejrzystej, logicznej kompozycji retorycznej z uwzględnieniem akapitów
- uzasadnia własne zdanie, podaje odpowiednie przykłady, np. z lektury
- udziela wyczerpujących wypowiedzi poprawnych pod względem konstrukcyjnym i stylistycznym
- pisze opowiadanie twórcze, list z perspektywy bohatera baśni
- w opisie dzieła kultury stosuje słownictwo wyrażające stosunek odbiorcy wobec dzieła dokonuje samodzielnej autokorekty napisanego tekstu

III. Kształcenie językowe

- Sprawnie stosuje wiedzę językową w zakresie:
 - * słownictwa (dba o poprawność słownikową tworzonych wypowiedzi, odpowiednio dobiera wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne, wzbogacając tekst w zależności od formy wypowiedzi i sytuacji komunikacyjnej)
 - * składni (tworzy ciekawe pod względem składniowym wypowiedzi, stosuje się do zasad poprawności logiczno-składniowej, dba o poprawną interpunkcję wypowiedzeń złożonych)
 - * fleksji (w wypowiedziach stosuje w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy przewidziane w podstawie programowej, w tym poprawnie stosuje formy czasu teraźniejszego oraz formy rodzaju męskoosobowego i niemęskoosobowego w czasie przeszłym i przyszłym)
 - * fonetyki (biegle stosuje wiadomości z zakresu fonetyki i wykorzystuje je w poprawnym zapisie wyrazów)

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE

odczytuje i wyjaśnia przenośny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich

CZYTANIE

- rozumie na poziomie semantycznym i krytycznym teksty spoza listy lektur
- wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach w tworzeniu własnych wypowiedzi

DOCIERANIE DO INFORMACJI- SAMOKSZTAŁCENIE

- wybiera i wykorzystuje informacje z różnych źródeł (np. czasopism, stron internetowych) we własnych wypowiedziach o charakterze informacyjnym lub oceniającym

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

- porównuje funkcję analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich
- wykrywa i interpretuje elementy baśni i legendy w innych tekstach kultury
- dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam

II. Tworzenie wypowiedzi

MÓWIENIE

- przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązania problemu, wykonania zadania
- podejmuje rozmowę na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania w klasie czwartej; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur
- interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych

PISANIE

- tworzy samodzielne wypowiedzi cechujące się ciekawym ujęciem tematu, poprawną konstrukcją oraz właściwym doбором środków językowych
- wykazuje się szczególną dbałością o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową oraz estetykę zapisu wypowiedzi

III. Kształcenie językowe

- świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania słownictwa, składni, fleksji i fonetyk

